

POSTANOWIENIE

Dnia 16 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **Z.D.**

skazanego za czyn z art. 284 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 sierpnia 2023 r.,

w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji obrońcy skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 25/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 266/17,

p o s t a n o w i ł:

1. wobec uznania kasacji za oczywiście bezzasadną, na podstawie art. 529 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. umorzyć postępowanie kasacyjne;

2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 266/17, Z.D. został uznany za winnego czynu z art. 284 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Ponadto Sąd I instancji orzekł wobec Z.D. obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego – (...) S.A. kwoty 1.034.187,34 zł (pkt 2). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów (pkt 3 i 4).

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora na niekorzyść w zakresie rozstrzygnięcia o karze oraz apelacji obrońcy oskarżonego, Sąd Apelacyjny w

Poznaniu wyrokiem z dnia 21 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 25/20, zmienił wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie z punktu 2 (pkt I), a w pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (pkt II).

Kasację od ww. wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go co do „pkt 2, tj. w części w jakiej został utrzymany w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 26 czerwca 2019 r. wydany w sprawie III K 266/17, tj. co do uznania oskarżonego winnym popełnienia przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. oraz wymierzenia mu kary 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt. 1 wyroku Sądu Okręgowego)” i zarzucił:

„1) rażąco obrazę prawa procesowego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez przeprowadzenie wadliwej kontroli odwoławczej i nienależyte rozpoznanie podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na przypisaniu Z.D. reprezentującemu Fundację B. roli „pośrednika”, podczas gdy w przypadku ubezpieczeń na cudzy rachunek ubezpieczający nie pełni funkcji „pośrednika”;

2) rażąco obrazę prawa procesowego, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez przeprowadzenie wadliwej kontroli odwoławczej i nienależyte rozpoznanie podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych, przez przyjęcie, iż skazany będąc pośrednikiem przywłaszczył nieswoje pieniądze, podczas gdy pieniądze wpłacane przez osoby przystępujące do ubezpieczenia przechodziły na własność ubezpieczającego (czyli Fundacji B.), co skutkowało brakiem przedmiotu nadającego się do popełnienia czynu zabronionego z art. 284 § 1 k.k.”. W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji oraz uniewinnienie skazanego.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Poznaniu wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

W dniu 17 lipca 2013 r. wpłynęło pismo obrońcy zawierające informację, że skazany zmarł (k. 58). Do pisma dołączono kopię skróconego odpisu aktu zgonu

Z.D. (k. 59). Z kolei w dniu 7 sierpnia 2023 r. do akt sprawy dołączono oryginał skróconego odpisu aktu zgonu skazanego (k. 64-65).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Postępowanie kasacyjne w sprawie skazanego Z.D. należało umorzyć.

Z dołączonego do akt sprawy odpisu skróconego aktu Z.D. (k. 65) wynika, że skazany zmarł w dniu (...) 2023 r., czyli już po wniesieniu i przyjęciu kasacji do rozpoznania. Należało zatem uznać ją za dopuszczalną, bowiem w dacie jej wnoszenia nie istniała okoliczność, o której mowa w art. 529 k.p.k. Natomiast zaistnienie tej okoliczności już po wniesieniu kasacji (na etapie jej rozpoznawania), przy niemożności jej uwzględnienia na korzyść skazanego wobec uznania przez Sąd Najwyższy, że kasacja jest oczywiście bezzasadna, obliguje do umorzenia postępowania kasacyjnego prowadzonego wobec Z.D. (art. 529 k.p.k. *a contrario*). Jak słusznie wskazuje się w piśmiennictwie, zawarte w art. 529 k.p.k. zastrzeżenie, że pomimo zaistnienia okoliczności wyłączającej ściganie możliwe jest „rozpoznanie kasacji na korzyść oskarżonego” należy bowiem odczytać jako „uwzględnienie kasacji na korzyść oskarżonego”. Chodzi zatem przede wszystkim o dopuszczalność wydania przez sąd kasacyjny wyroku na podstawie art. 537 § 2 *in fine* k.p.k., a więc uchylecia zaskarżonego wyroku i uniewinnienia oskarżonego z uwagi na oczywistą niesłuszność skazania. W przypadku skutecznego wniesienia kasacji na korzyść skazanego i następnie jego śmierci, konieczne jest więc przystąpienie do jej rozpoznania. Jednak stwierdzenie po rozpoznaniu kasacji, że jest ona niezasadna lub oczywiście bezzasadna, oznacza, że nie zostanie ona „rozpoznana na korzyść oskarżonego” w rozumieniu art. 529 k.p.k. Wówczas sąd kasacyjny nie może oddalić kasacji, ani oddalić jej jako oczywiście bezzasadnej, skoro z uwagi na okoliczności wskazane w art. 529 k.p.k. może jedynie ją uwzględnić na korzyść oskarżonego (tak: D. Świecki, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el 2023, t. 4 do art. 529k.p.k.; zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2022 r., I KK 149/22). Słusznie wskazuje się, że uznając taką kasację za oczywiście bezzasadną sąd kasacyjny powinien umorzyć postępowanie kasacyjne. Jednak

przed wydaniem takiego orzeczenia zobowiązany jest zawsze do zbadania kasacji pod kątem jej uwzględnienia na korzyść oskarżonego (D. Świecki, tamże).

Sąd Najwyższy w tej sprawie przystąpił do rozpoznania kasacji obrońcy skazanego i stanął na stanowisku, że jest ona oczywiście bezzasadna. Oba zarzuty kasacji obrońcy skazanego dotyczyły obrazy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., tj. rzetelności kontroli odwoławczej. Analiza akt sprawy, uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, a także argumentacji kasacji prowadzi do wniosku, że Sąd ten zachował standard wymagany przez ww. przepisy. Odnosił się bowiem do każdego z elementów zarzutu apelacyjnego błędu w ustaleniach faktycznych, argumentując swoje stanowisko w sposób trafny merytorycznie i wystarczająco obszerny.

Niezasadny w stopniu oczywistym jest pierwszy zarzut kasacji. Sąd Apelacyjny wypowiedział się jasno i konkretnie na temat statusu Fundacji B. w zaistniałym stanie faktycznym. Sąd odwoławczy rzetelnie wykazał, że skarżący nie podważył skutecznie leżącego u podstaw odpowiedzialności karnej Z.D. ustalenia, iż Fundacja B. była ubezpieczającym, kierując wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie, zaś ubezpieczyciel zatwierdzał zawarcie umowy ubezpieczenia polisą o określonym numerze, natomiast osoby ubezpieczone nie były związane z Fundacją żadnym stosunkiem prawnym. Sąd odwoławczy nie zaakceptował, ani nie poczynił zatem ustalenia, że Fundacja była „pośrednikiem ubezpieczeniowym”. W uzasadnieniu wprost stwierdzono, że takiego statusu nie miała (pkt 3.1.).

Zarzut drugi kasacji również jest oczywiście bezzasadny. Kontrolując ustalenia faktyczne Sądu I instancji, Sąd odwoławczy zajął trafne stanowisko, że niewątpliwie istniał przedmiot popełnienia przestępstwa, a stanowiły go pieniądze wpłacane do Fundacji B. przez osoby objęte ochroną ubezpieczeniową. Fundacja B. nie miała żadnego tytułu prawnego do wpłacanych składek. Zatem przez celowe zatrzymanie tych pieniędzy i nieprzekazanie ich do (...) S.A., z mocy decyzji Z.D. nastąpiło ich przywłaszczenie na szkodę ubezpieczyciela. Trafnie też wskazuje Sąd odwoławczy, że kwestia rozliczeń pomiędzy Fundacją B. a (...) S.A., wynikająca z zawartych umów zleceń, była zupełnie odrębna od płatności składek

ubezpieczeniowych i Fundacja nie miała prawa zaspokajać się z tego tytułu w żaden inny sposób niż wynikający z tych umów, w tym także poprzez samowolne potrącanie określonych kwot.

W związku z uznaniem kasacji obrońcy skazanego za oczywiście bezzasadną, a tym samym brakiem możliwości rozpoznania kasacji na korzyść skazanego w rozumieniu art. 529 k.p.k., wobec śmierci Z.D. należało umorzyć postępowania kasacyjne.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych postępowania kasacyjnego znajduje oparcie w treści art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i w zw. z art. 637a k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

(TM)

[ł.n]